

A MAGYAR ÚT ÉS CSURKA ISTVÁN A NÉMET ÉS ANGOL NYELVŰ SAJTÓ TÜKRÉBEN

AHavi Magyar Fórum részéről az a megtiszteltetés ért, hogy a fenti témakörben sajtószemle összeállítására kértek fel. Az elmúlt fél év anyagából tizen-nyolc cikket dolgoztam fel — kezdetben nem csekély ellenszeggel. Ugyanis arra kellett gondolnom, hogy a „visszhangot” Magyarországon félreértik, pedig a nyugati liberális újságírás még nem „A Nyugat”. Aztán ahogyan haladt a munka, egyre szórakoztatóbbnak éreztem: az elképesztő tájékozatlanság — így töményre sűrítve — negyedszázados nyugati emigráció után engem is meglepett. De nem csak a szerzők ignoranciája, hanem a rosszindulat, a tények elferdítése, magyarul: a hazugság (és nem csak „csúsztatás”) is kiütözik.

A szerzők védelmében: bizonyos vagyok benne, hogy egyikük sem olvasta például Csurka István Tanulmányát. Csak „hallottak” róla. Hogy kitől, milyen forrásból, azt ítélje meg az olvasó.

Rosenheim, 1993. július vége

Turai Csaba

Amúlt év végén szokatlanul hosszú, négyhasábos cikk jelent meg Magyarországról a müncheni *Süddeutsche Zeitung*-ban. Címe: „A dialektika szó használata illetlen.” Mármost Magyarországon. A kommunista (ebben az esetben a lukácsista) ideológia teljes csődjét csaknem megsirató szerző — Stephan Wehowsky — a félreértést elkerülendő, alcímet is adott alkotásának: „A marxizmus után a jobboldali radikalizmus kísértete fenyeget.” A szerző nem minden sajnálkozás nélkül írja, hogy a „kiváló lukácsisták”, Heller Ágnes, Fehér Ferenc, Vajda Mihály és Márkus György feladták azon kísérleteiket, amelyeknek célja volt a „humánus mag” (?) kihámozása a reálisan létező szocializmusban eltorzult marxizmusból...

Aztán hosszan nyilatkozik **Eörsi István**, aki — mint mondja — baráti viszonyban volt Lukács György filozófussal, de ahhoz túlságosan önállóan érezte magát, hogy szellemi gyermeke legyen. És most is elég önállóan érzi magát ahhoz, hogy nem létező ördögöt fessen a falra:

„...terjed az érezhető félelem és rettegés: fennáll a veszély, hogy a jobboldali radikalizmus kihasználja az emberek szorult helyzetét és tránytévését.”

A továbbiakból nem derül ki, hogy a szerző, **Eörsi** vagy másvalaki véleményét olvassuk-e:

„A magyar értelmiségiek szempontjából különösen bántóan esik latba, hogy ez a mind erőteljesebben fellépő szellem saját soratkéből jön. Csurka István az ország legtehetségesebb íróinak egyike volt (?). És éppen ez a Csurka fogalmazott meg egy olyan ádáz röpiratot, amelyre csak egy népi-nationalista ihletésű toll képes. Eszerint a kormányt az a vllágzstdóság trányítja, amely a mai napig bolsevista karmaiban tartja az országot. Eszerint Magyarországnak nép-nemzeti ébredésre volna szüksége, hogy megszabaduljon a new yorki, pártzsi és telavivl központokban szótt béklyó szálattól. ...Az egész nem volna olyan drámat, ha ez a Csurka István nem lenne a legnagyobb párt, a kormányzó Magyar Demokrata Fórum elnökhelyettese. Antall József kormányfő például csak a mélységesen (!) aggódo külföld előtt határolyja el magát ettől az embertől. Csurka hívetnek egyike Boross Péter belügyminiszter. Amikor az októbert megemlékezésen a horog-és nyllaskeresztes bórfejúek **rátámadtak (!)** Göncz Árpád köztársasági elnökre, akkor ez a Belügyminisztértumnak alárendelt határörök **támogatásával (!)** történt. De nem fog vtzsgáló bizottság alakulni, mert Antall megakadályozta ezt.”

Ezen sorokhoz tényleg minden kommentár felesleges. Jegyezzünk meg talán annyit, hogy a cikk végén panaszkodik Kis Gellért Gábor, a szocialisták (?) szóvivője, aki szerint a mai magyar közgondolkodás olyan, hogy a szociális elkötelezettséget hirdető programok alig találnak visszhangra. A szocialisták eme bánatára a későbbiekben más cikkek — más összefüggésben — még visszatérnek.

Egy másik tekintély, az amerikai *Wall Street Journal* embere, Ernest Beck így látta a magyarországi helyzetet. Idézet a lap január 21-i számából:

„Néhány ember kétségtelenül meggazdagodott; ők a budai hegyek lankáin építettnek villákat maguknak, miközben a középosztály a nyomorba süllyed. A belvárost utcákat **zsúfolásig** megtöltik a koldusok és a hajléktalanok, Szenteste pedig

hosszú sorok kígyóztak az ingyenkonyhák előtt egy-egy tál levesért. Az MDF jobbszárnya azzal vádolja Antall miniszterelnököt, hogy elhibázott gazdaságpolitikát folytat, mert lehetővé tette, hogy a külföldi cégek, a nyugati bankárok és a 'régi kommunista nomenklatura' — ezen a magyarországi zsidó közösség értendő — kirabolja az országot, illetve kihasználja erre a célra kivételezett helyzetét... Nehéz felbecsülni az MDF nacionalista köreinek erejét, de bennfentesek szerint az MDF parlamenti képviselőinek mintegy fele őket támogatja. Az MDF múlt heti ülésén a résztvevők lelkes egyetértéssel fogadták, amikor vezetőjük, Csurka István a kommunistákkal való leszámolást és a 'magyar újjászületést' sürgette. Nyilvánvaló engedmény Antall részéről, hogy teljesült Csurka egyik régi követelése: a súlyos politikai nyomás hatására leváltották az állami rádió és televízió elnökét, akik állítólag az ellenzék emberai voltak."

Január 21-én a *Der Standard* hasábjain így elmélkedik Gregor Mayer úr, aki tudósítását állítólag Budapestről küldte:

„Biztos, hogy ismét Antall József (!) miniszterelnököt választják meg a nemzeti-konzervatív Magyar Demokrata Fórum elnökének. A frontok azonban még nem tisztázódtak. Csurka István író, aki a múlt nyáron egy antiszemita tartalmú röplapot fogalmazott meg, lemondott az elnök-jelöltségről. Az lesz viszont a döntő, hogy Csurka — aki egyre nyíltabban hirdeti **szélsőjobb-aldali** ideológiáját — mennyire tudja érvényesíteni befolyását a párt szervezeti szabályzatának újrafogalmazásában. A Debreczeni József (!) körül csoportosult néhány **becsületes** liberális félhangosan már bejelentette, hogy önálló frakciót hoz létre, ha a Csurka tábor túlságosan nagy befolyásra tesz szert a pártban."

Mint jóltudott, a „becsületes” liberálisok nem éppen ízlésesen elfoglalták ugyan Csurka István helyét a Vasárnapi Újságban, de többre nem futotta erejükből. Tulajdonképpen még vitára sem lenne érdemes, hogy G. Mayer mit tart szélsőjobboldalinak, csak hát mit gondol vajon az a bécsi polgár, aki az ő írása alapján próbál tájékozódni a magyarországi helyzetről?

A berlini *Tageszeitung* nem kimondottan német nevet viselő munkatársa, egy bizonyos Keno Verseck ezt írta január 22-én:

„Csurka István 1992. augusztus 20-án hozta nyilvánosságra manifesztumát. A kom-

munisták alatt két díjjal is jutalmazott író ebben követeli, hogy az ország járja a 30-as, 40-es évek hagyományaira támaszkodó 'Magyar Utat', amely végül is a **fasiszta-barát Horthy-diktatúrába torkollott**. A magyar liberális ellenzék és a **média (!)** viharos tiltakozással reagált arra, hogy Csurka 'nagyobb életteret' követelt az ország számára... A párt országos gyűlése előtt Csurka nem kevesebbet követel, mint téziseinek beépítését a párt hivatalos programjába. Ehhez hozzátartozna a 'tisztességes magyar sajtó', a 'hazaftas és nem magyar-ellenes ellenzék', és végül az 'egészséges, idegentől mentes, genetikailag tiszta nemzet.'"

Kedves (férfi? nő?) lehet ez a Keno Verseck. Éppen csak azt nem írja, hogy Magyarországon az idegenek sterilizálására készülnek. Még csak annyit: Horthy Miklós kormányzó országlását már a Kádár-korszak végén sem volt szokás „fasiszta-barátnak”, vagy „diktatúrának” minősíteni.

A szociáldemokrácia rózsaszín árnyalatánál erősebb vörös színekkel kacérkodó *Frankfurter Rundschau* január 25-én:

„Antall legelszántabb riválisa, a populista-radikális Jobbra-tolódás szószólója, Csurka István költő-ideológus rész-sikert könyvelhet el magának. A 21 tagú MDF elnökségben számíthat legalább öt olyan követőre, akik a nem lebecsülendő új-jobboldal bástyái lehetnek."

Ugyanezekben a napokban így írt a *Süddeutsche Zeitung*:

„Csurka zavaros, nacionaltzismusból, populizmusból, antiszemittzismusból és antikapitalizmusból táplálkozó világképének egyre több követője van, akik három csoportban szervezkednek: a Mikó Imre Körben azok a parlamenti képviselők foglalnak helyet, akik megvizsgálják írók, újságírók és humoristák állítólagosan magyar-ellenes tevékenységét. A Monopoly Csoport gazdasági kérdésekkel foglalkozik, a Magyar Út Alapítvány pedig gyökeres változtatást sürget az MDF élén."

Ezen cikk kelteződött Budapesten és íródott a „wey” szignójú „saját munkatárs” által. És az ilyeneket szokták átvenni egyes hazai liberális orgánumok azzal a megjegyzéssel, hogy a „te-kintélyes délnémet lap írja”... Mire ez a nagy szemérmesség? Talán azt kell szégyellni, hogy a szerző, Weyer Béla fő-(vagy mellék?) állásban az

immár olvashatatlan Heti Világgazdaság munkatársa?

A nyugati liberális unisonoból szinte kitáncol a *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, melynek hátsójain így ír Viktor Meier, aki nem tévesztendő össze az állítólag Budapestről tudósító Gregor Mayerrel:

„A Magyar Demokrata Fórum országos gyűlése külföldön elsősorban amlatt váltott ki nagy érdeklődést, hogy vajon a párt képes lesz-e tartani eddigi „demokratikus-toleráns” irányvonalát, vagy pedig a sovinizmus és az antiszemittizmus lesz-e rá jellemző. De a kérdés illetően feltevése nem egészen fedt a valóságot. Csurka programja nem csak a „magyar Magyarországról” szóló jelszavakból áll, és az antiszemittizmus is csak egy mellékterméke ennek még akkor is, ha egyes Csurka-hívők előszere-ttel kapaszkodnak bele...

Csurka István sikere tükröződik az MDF struktúrájának változásában is. Az MDF ktsvárost értelmiségiek pártjából gyűjtőpárt lett; olyan gyűjtőpárt, amely az alsó és közép-rétegekre támaszkodhat; azokra a rétegekre, amelyeknek a kommunizmus 'felvilágosult' szakaszában viszonylag jól ment a sora, most viszont a lecsúszás veszélye fenyegetti őket. Ezeknél a rétegeknél erősen hat a nacionalizmus.”

A *Financial Times* január 25-én a lap budapesti tudósítója, Nicholas Denton számolt be az eseményekről. Ugyanaz a Denton, aki előszere-ttel szellőztet meg nem nevezett forrásból származó magyar banktitkokat:

„Antall József eredményesen háritotta el a vezetését megkérdőjelező eddigi legnagyobb kihívást: sikerült vereséget mérnie a Magyar Demokrata Fórum hatalomra törő szélső-jobb szárnyára. Csurka István, a populistista drámaíró, aki szélsőjobboldali, antiszemita és kommunista ellenes jelszavakkal mozgósította a szélső-jobboldali, vereséget szenvedett, de elegendő támogatóval rendelkezett ahhoz, hogy megtarthassa helyét a vezetésben... A szélsőségesek megfékezése növelt Antall miniszterelnök manőverezési lehetőségét a választásokat követő koalíciós tárgyalásokon, ugyanis több számításba jövő koalíciós partner leszögezte, nem működne együtt olyan kormánnyal, amelynek Csurka is tagja. A siker azt is lehetővé teszi Antallnak, hogy a mérsékelt választók felé forduljon, márpedig erre égetően szüksége lenne annak az MDF-nek, amelynek népszerűsége

mutatója a nevetséges 8 százalékra csökkent.

A Denton-„remekműhöz” két szerény megjegyzés: Csurka István nem volt és most sem tagja a kormánynak; tudomásom, azaz a nyilvánosság tudomása szerint soha nem merült fel, hogy miniszteri tárcát vállalna. A két liberális párt az SZDSZ és a FIDESZ nem egy koalíció megalakítását, hanem az MDF-fel egyáltalában folytatandó **párbeszédet** tette és teszi függővé Csurka Istvánnak a pártból történő eltávolításától. A másik megjegyzés: a tekintélyes angol lap minden észrevétel nélkül elfogadja bizonyos magyar közvéleménykutatók nagyon is „tendenciózus” kimutatásait. (Érdekes lenne egy tárgyilagos és valóban reprezentatív felmérés alapján megtudni, hogy mekkora például az SZDSZ népszerűsége vidéken...)

Egy másik angol lap, a nagy gazdasági tekintélynek számító *The Economist* inkognitóban maradó budapesti munkatársa ezt a beszámolót küldte Londonba január 30-án:

„A Magyarországon kormányzó közép-jobb Magyar Demokrata Fórum országos gyűlésén Antall József miniszterelnök visszaverte a párt nacionalistáit, jobboldali szárnyának támadását. Számos küldött lelkes ünnepléssel fejezte ki szimpátiáját a nacionalista frakcióvezetője, Csurka István tránt; a párt „lelkismeretének” nevezték ugyan, de amikor a szavazásra került sor, akkor az eszükre és nem a szívükre hallgattak. Az elmúlt esztendőig Magyarország Kelet-Európa siker-állama volt. Aztán jött 1992. A beígért gazdasági növekedés elmaradt, az MDF népszerűségi mutatója 8 százalékra csökkent és a színre lépett a miniszterelnök első számú riválisa. Csurka úr arra buzdította honfitársait, hogy forduljanak szembe a zsidó összeesküvéssel, a liberálisokkal, a kommunistákkal és az újságírókkal, valamint azokkal a nyugati vállalatokkal, amelyek megfojtják az újjászülető magyar nemzetet. Csurka úr — többek között — sűrűn használja a „magyar élettér” jelszavát, amely tartalmilag pontosan megfelel a **Lebensraum** hitleri fogalmának. Az országos gyűlésen kudarcot vallott ugyan hatalomátvételi kísérlete, de Antall miniszterelnök és a mérsékelték még nem lélegezhetnek fel, mert az elnökségi helyek egynegyedét Csurka és hívei foglalják el. És Csurka István tollával még mindig képes robbantani.”

Hát kérem, így lehet a feje tetejére állítani a dolgokat. Megkérdezhetnénk, hogy Csurka Ist-

ván hol és mikor uszított az **újságírók** ellen? Kissé különös, hogy 1993-ban véteknek számít a kommunisták eltávolításának sürgetése. Az *Economist* elsősorban gazdasági szaklap. Kiváncsi lennék, vajon a cikk szerzője meg tudna-e nevezni egyetlen olyan magyar politikust — esetleg kormánytagot —, aki **1992-re (!)** gazdasági növekedést ígért. Még azt is el tudnám képzelni, hogy jobb gazdasági politikával és **főként kevésbé rossz külső körülmények között** (aszálykár, délszláv háború stb.) talán lehetséges is lett volna a növekedés. De ilyet senki nem ígért. Honnan veszi ezt a világ első számú gazdasági folyóiratának számító *The Economist*?

Március 9-én Weyer Béla azon örvendezik a *Süddeutsche Zeitung* hasábjain, hogy Csurka István kikerült az MDF nyolctagú frakcióelnökségéből, de azért óva inti liberális olvasóit a korai örömtől:

„Csurka időközben párt-jellegű szervezetté alakította át az általa életre hívott Magyar Út Alapítványt. Birtokában van egy hetl, valamint egy havt folyóirat és gyakorlatilag rendelkezik egy vidéki újsággal is.”

Egy hónappal később a *Süddeutsche Zeitung* beszélgetést közölt Csurka Istvánnal. Az interjú Barbara Schwepcke készítette, és a beszámoló hangvétele, az egész hozzáállás éles kontraszt a weyerbélás stílushoz képest. Az újságíróknak ennek ellenére egy alkalommal — amikor Csurka Istvánt idézi — mégis megengedett magának egy nem egészen odaillő feltételezést:

„Azt szeretném, ha a Magyar Út erősödne és növekedne politikai befolyása annak érdekében, hogy Magyarországon igazi változás következzen be. Nem akarunk kilépni az MDF-ből, azt szeretnénk, ha a mozgalom erősítené a pártot. És persze Csurka hatalmát a párton belül.”

teszi hozzá a német újságíró. Ennek ellenére a *Süddeutsche* cikke fehér hollónak számít a liberális zsurnalizmus világában. (Tessék például összehasonlítani azzal a kommentárral, amelyet a *Der Spiegel* fűzött a Csurka Istvánnal készült interjúhoz.)

A *Der Tagesspiegel* június 5-én egy Christoph von Marschall nevű titánt vonultat fel magyar „szakértőként”. Szerinte:

„Csurka, a populista drámaíró, akit a kommunisták magas kiténtésekben részesítettek, Nyugatellenes és antiszemita kijelentéseivel külpolitikát tehertétel lett Antall számára... Csurka kárt okoz Magyarország tekintélyének külföldön: az amerikai tömegtájékoztató Magyaror-

szággal foglalkozó közlésében központi téma az erősödő antiszemittizmus.”

Ez bizony ismerős lemez, de tessék elhinni, így igaz! Az amerikai tömegtájékoztató nem, vagy még ennyit sem foglalkozna Magyarországgal, ha ennek ürügyén nem lehetne „fontosabb” témákat érinteni... Ezt alátámasztja a *The Wall Street Journal* június 7-i cikke, amelyet Ernest Beck írt:

„A Jobboldalok eltávolítását hosszas barátkozást kísérelte előzte meg. Mr. Antall sokát próbálkozott azzal, hogy jelentéktelennek tüntesse fel Mr. Csurka jobboldali retorikáját, amelynek lényege, hogy Magyarország kommunista, liberális és kozmopolita — ez utóbbin a zsidók értendők — összeesküvés áldozata. A mérsékelt Antall elhatározta magát ezektől a nézetektől és a párton belül megpróbálta elszigetelni Csurkát — kizárására azonban nem tett lépést. Mr. Csurka azonban nem maradt nyugton. A közelmúltban azzal vádolta Antallt és a kormányt, hogy megalázkodik a Nemzetközi Valutaalap előtt és haszonra tesz szert a privatizálásból... Valószínű, hogy az Ettel Bizottság gyorsan fog dönteni a kizárás ügyében, de bizonyos, hogy Mr. Csurka továbbra is problémát fog jelenteni a miniszterelnöknek; különösen akkor, ha Mr. Csurka megalakítja saját pártját és mintegy 30 nacionalista-populista képviselőt visz magával az MDF sorából. Márpedig Csurka szemmeláthatóan erre törekszik. Világos, hogy Antall kenyértörésre akarja vinni az ügyet, amely soha rosszabbkor nem jöhetett volna...”

A továbbiakban Mr. Beck rossz jósnak bizonyult, mert azt bizonygatta, hogy Csurka István és társai meg fogják torpedózni a pótköltségvetést.

A *Profil* június 7-i számában Gregor Mayer úr is ismét hallat magáról. Cikkének teljes címe: „Tigris, Róka és Nyúl — a kormányzó MDF önmagát örli fel.” Az illusztris szerző szerint a magyar politikai életben Orbán Viktor a „Tigris” (hiába no, nekünk csak ilyen tigrisre tellik...), Horn Gyula a „Róka” (ez szinte stimmel, de nem csak azért, mert a róka bundája — korától függően — vörösös...) és Antall Józsefnek csak a „Nyúl” szerepe marad, mert a másik kettő mellett nem rúg labdába... Ennek bizonygatására egy „tekintélyt” idéz, az ex-MSZMP-s Lengyel Lászlót, aki jelenleg a „pénzügykutató” irányítja a hasonló nevű, kideríthetetlen rendeltetésű részvénytársaság élén — ha éppen ideje

van rá, mert fő foglalkozásban a Népszabadság hasábjain szapul mindent, ami magyar:

„Manapság éppen annyira felesleges az MDF-ről beszélni, mint amilyen felesleges volt 1989-ben a haldokló MSZMP-ről beszélni.”

Hát ő csak tudja, hiszen elég sokáig (1988-ig) volt párttag. Miután G. Mayer Lengyelen kívül senki mást nem idéz, nem lehet elhessegetni a gyanút, hogy az újságíró következő sorai is Lengyel László ihletésűek:

„Csurka, a vígjátékíró, a bortssza kártyás és lóverseny-bolond a demagóg szerepében tetszeleg; fáradhatatlanul beutazza a vidéket, ahol a siker reményében tarthatja meg antiszemita-néptes-nacionalista szónoklatát. Tíz évvel ezelőtt még a kommunista rendszer haszonélvezője volt, most viszont olyan inkvizítorként lép fel, aki mindenütt zsidó-kommunista összeesküvést szimatol. Csurka nagyonts céltudatosan az MDF apparátusát használta ki saját mozgalmának, a Magyar Útnak kiépítésére.”

Őszintén szeretném tudni, hogy G. Mayer úr Csurka István hány vidéken mondott beszédét hallgatta meg? És ki fordított neki?

Az angol *The Economist* június cikkének fordítását teljes terjedelmében közölte a Heti Magyarország július 23-i számában. A cikk bevezetésére és a záró-mondatra érdemes visszatérni:

„Az első posztkommunista választások után, 1990-ben úgy tűnt, hogy Magyarország **feudális, fasiszta és kommunista történelméből kétpártrendszer sarjadt...** Az ellenzék egy sor **elbűvölő, angolul tudó liberális és egy csoport ex-kommunista volt...**”

Úgy látszik, a ködös Angltában más bűvölt el az embereket, mint — mondjuk — Békéscsabán vagy Rosenheimben. Egyébként a távolságtartást és a tárgyilagosságot teljeséggel nélkülöző cikk azzal zárul, hogy a fiatal demokraták szemében az MDF Csurka István távozása után immár „szalonképes”... Nos, ennél a fogalomnál maradvá: a FIDESZ — a mostani ctvakodástól eltekintve — éveken át a legszorosabb kapcsolatokat ápolta a Magyar Naranccsal, amely háztlapjának indult. Ítéljen az olvasó, hogy lehet-e valaha is szalonképes az a FIDESZ, amely kapcsolatban állt a rendszeresen „szellemi” moslékkal előhozakodó M.N.-nel.

A *Süddeutsche Zeitung* június 23-i számában a lap „wey” szignójú budapesti tudósítója adja hírül, hogy Csurka István megalapította a Ma-

gyar Igazság pártot és ezzel megpecsételte az MDF szakadását. Természetesen nem hiányoznak a megszokott weyerbélás jelzők Csurkát illetően; hogy populista, nacionalista és részben (ez új!) antiszemita politikus. Viszont a délnémet újságnak legalább arány-tévesztést nem lehet a szemére vetni; a Csurkát szapuló írás után egy cikkecske következik, amely igen szerény terjedelemben arról számol be, hogy Göncz Árpád köztársasági elnök — valahol Oroszországban — finn-ugor rokonainkat keresi...

A *Frankfurter Allgemeine Zeitung* június 26-i számában egy meghatározhatatlan műfajú írást közöl Georg Paul Hefty tollából. Címe: „Tönkre tesszük a XX. század gazdag tapasztalatainak kincstárát.” Alcím: Antall magyar miniszterelnök az agresszorokról és a demagógokról.” Az írás Bonnban kelteződött, és felépítése azt sugallja, hogy nem a miniszterelnök nyilatkozott a lapnak, hanem Georg Paul Hefty kommentárokkal ellátott Antall-idézetekből állította össze a cikket. Egy ilyen Hefty-féle „magyarázat”:

„Magyarország támogatása szempontjából az a döntő a Nyugat számára, hogy az ország milyen képet ad önmagáról. Hogyan lehet azt a zűrzavart ktegyenlített, amely Antall egykori helyettesének, Csurka Istvánnak a nevével függ össze? Csurka antiszemita kijelentésével lett ismert (!), és ugyancsak kényes helyzetbe hozta a kormányzó MDF-et, annak elnökével, Antall Józseffel együtt. A kormányfő-pártelnök tagadja, hogy a történetek kárt okoztak Magyarországnak.”

A fenti mondat után egy idézet következik, és az összefüggésekből ítélve Antall Józseftől származna, bár nem a kormányfő stílusára jellemző:

„Egyenesen vicces (!), hogy a világ nagy eseményével egy sorban emlegetik a pamflet-író, a néprtibuni szerepre áhító Csurka Istvánt még olyan nyugati országokban is, amelyekben az idegengyűlölet és a kisebbségek elleni erőszak a legnagyobb probléma.”

Eztuán ismét Hefty:

„Magyarországon a nagy szavakat ritkán követik tettek. Itt (Magyarországon) azt mondják, hogy Csurkát a nyugati országokban túlértékelték, ami viszont személyének magyarországi felértékelődését eredményezte. Csurka sok mindent visszavont, elsősorban antiszemita megnyilvánulásait. De a legnagyobb kárt azzal okozta,

hogy demagóg módon kihasználta az átmenet nehézségeit.”

Ismét egy idézet (Antall Józseftől?):

„A piacgazdasággal szemben (Csurka) szinte szocialista tanokat hirdetett meg. Azon politikusként kell tudomásul venni, akinek egyrészt szélsőjobboldali nézetei vannak, másrészt saját pártjával szemben támasztott követeléseket egyenesen a kommunista törekvésekkel mutatnak rokonságot.”

Annyit Frankfurtban is illene tudni, hogy a társadalmi igazságosság **minimuma** nem a kommunista eszmerendszer privilégiuma. Az igazságosságot — a társadalmi — az evangélisták szerint Jézus Krisztus is hirdette, persze a kereszténység nem társadalmi, mégkevésbé közgazdasági rendszer. Az év elején (l. a vonatkozó Süddeutsche Zeitung cikket) egy MSZP-s szakértő azon kesergett, hogy Magyarországon nincs visszhangja a szociális elkötelezettséget hirdető programoknak. Hát most hogy van ez? Ha például Csurka István felveti a vagyonátmentések ügyét, a privatizációs visszaéléseket, a félig, vagy csak negyedrészt megoldott kárpótlást, akkor ez demagógia, pusztán azért, mert tőle származik?! És ezeknek a felvetéseknek érdekes módon társadalmi visszhangja van, amittől bizonyos körökben nagyon-nagyon tartanak!

A berlini *Der Tagesspiegel*, amely aligha vádolható túlzott magyarbarátsággal, három flekk terjedelmű cikket szentel Magyarországnak egy Thomas Ross nevű szerző „jóvoltából”. Cím és alcím: „A történelem hosszú árnyéka — A posztkommunista Magyarország **nyomorúsága**: nacionalista akadályok a demokrácia felé vezető úton.”

Szép cím, ugye? Pedig a cikk majdnem rokonszenvesen kezdődik. Ugyanis a szerző eltér a szokásos német szóhasználatától és a „népies” kifejezést nem a megszokott — és elsősorban olyan náci ideológusok, mint Rosenberg és Streicher által használt — szóval, a „völkisch”-sel fordítja németre: a magyar népieket „Völkler”-nek nevezi, és ez is valami! Azt is tisztességesen megírja, hogy a több mint 300.000 négyzetkilométer területű történelmi Magyarországot teljesen önkényesen, a jövőre vonatkozó minden elképzelés és mérlegelés nélkül csonkították meg Trianonban. De amikor a szerző a jelenre tér át vége a szimpátiának. Az első célpont Csoóri Sándor, majd természetesen következik Csurka István. Csoóriról:

„Az MDF szürke eminenciása és ideológusa, Antall József miniszterelnök barátja. A lírikus Csoóri a **nemzeti kérdésnek kö-**

szönheti befolyását. De más dolog a nemzeti érzés és a hagyományok ápolása — Csoóri **állítólag** ezen fáradozik — és más a visszaesés az etnocentrikus (?) szemléletbe... A jobboldali radikális nacionalizmus kulcsfigurája Jótdeje Csurka István író, aki Csoórral együtt az MDF egyik alapítója volt.”

Helyben vagyunk. De jön ennél cifrább is.

„Titok, hogyan lett Csurka Istvánból a paraszti környezetben jószózó, népszerű és szórakoztató darabok írójából annak az ordenári, rasszista, szélsőjobboldali mozgalomnak a szellemi vezetője, amely legszívesebben a **törzsi magyar társadalomhoz** térne vissza.”

(Az idézett cikkeket szótár nélkül fordítottam, de ennél a résznél lázasan lapozgattam a legnagyobb német értelmező szótárat; hátha van a Thomas Ross úr által használt kifejezésnek egy másik, általam nem ismert jelentése. Nincs. **Stammesgesellschaft = törzsi társadalom, törzsi (társadalmi) berendezkedés.** Ennyi ignorancia láttán azon sem csodálkoztam volna, ha a szerző azt írja, hogy Csurka akar a nyolcadik magyar vezér lenni. Persze ennek kicsi a valószínűsége, mert Ross úr magyarországi informátora aligha tudja, hogy hét honfoglaló magyar vezér volt...) De a folytatás enélkül is figyelemre méltó:

„Ha Csoórnak hinni lehet, akkor a magyarok nacionalizmusa civilizált és védekező jellegű és nem lehet például a szerbek agresszív nacionalizmussal párhuzamba állítani. Vajon tényleg annyira defenzív jellegű, vagy csupán azért az, mert jelenleg nincs más lehetőség? Mészöly Miklós, a **magyar irodalom nagy öregje, kételkedik.** Szerinte a kommunisták eltűntek ugyan, de reflexek — Csoórnál és Csurkánál — megmaradtak. Ők (Csoóri és Csurka) politikai fantazmagóriákban gondolkodnak és **saját identitás-problémáikat (!)** az ősmagyar mitológia síkjára terelik.”

Nem tudom, Mészöly valóban mondott-e ekkora sületlenséget. De miután a „magyar irodalom nagy öregje” csinos előszót írt a „Kirekesztökhöz”, ezt sem lehet kizárni. A továbbiakban:

„A mai néptések elődeiket Illyés Gyula és Németh László írókban és a komponista Kodály Zoltánban látják, akik mindig előszeretettel fordultak a népi, paraszti témák felé. De **nekik egy Csurka István-féléhez (!) éppen olyan kevés közük van, mint a**

szlavofíl Dosztojevszkijnek a nacional-soviniszta Pamjatyhoz.”

Hogy a berlini újság megpróbál belerúgni Csurka Istvánba, igyekszik megkérdőjelezni jelentőségét, az persze nem meglepő. Viszont az is kitűnik, hogy a szerző nem ismer bizonyos előzményeket. A Németh László és Illyés Gyula elleni támadások nem a Karsai könyvvel kezdődtek. Egy példa: a Soros Alapítvány támogatásával tavaly adták ki Zsolt Béla publicisztikai írásait „A végzetes toll” címmel. Csak úgy mellesleg: a „nagy újságírónak” kikiáltott Zsolt Bélának olvasható néhány olyan mondata, amely tényleg **végzetesen rossz** magyarsággal van fogalmazva, de nem ez a lényeg. A „fasiszta” Magyarországon Zsolt Béla írásaiban nyugodtan támadhatta Bethlen Istvánt, Németh Lászlót és Illyést, anélkül, hogy retorziótól kellett volna tartania. 1945 után fokozódik vagdalkozása, felkerül a „listájára” Horthy és Veress Péter, Mindszenty hercegprímásról pedig egyenesen minősíthetetlen hangon ír. A könyvet mindenkinek ajánlom, aki meg akarja ismerni a korábbi „népies-urbános” ellentét lényegét és aki meg akarja tudni, hogy miféle „szellemi gyökerekből” táplálkozik a Magyar Narancs.

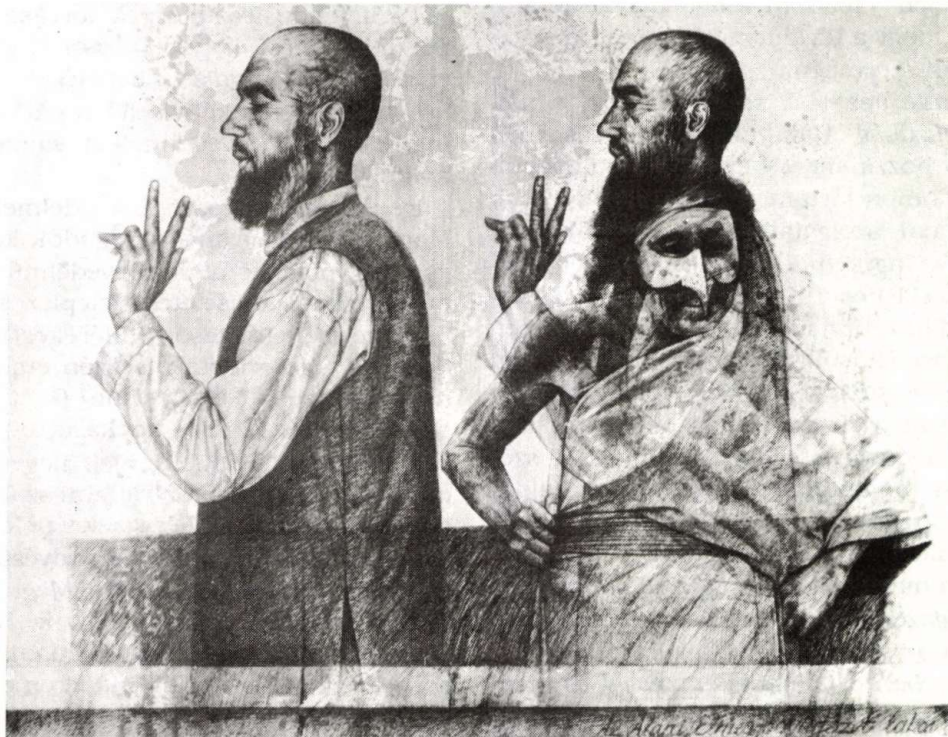
Vissza a *Tagesspiegel*hez: a cikk befejező része minden addig írottat alulmúl:

„A kotyvalék, amelyet a nacionalisták antiszemizmusból, a nyugati összeesküvés elméletéből, az 1956-os ellenállók

megrágalmazásából és a törökök által elpusztított Magyar királyság mítoszából főztek össze éppen olyan méreg, mint a nyelv felelőtlen használata, ami az író Csurka Istvántól nem idegen... Könnyebb a demokráciához vezető út, ha egy nép tisztába teszi történelmét és nem hagyja elvadulni a politikai nyelvezetet. De ha a magyaroskodó mítosz-teremtés, a régi és az újabb történelem meghamisítása (!) és az eldurvuló nyelv a törzsi társadalomba visszavezető iránytű, akkor ez az út zsákutcába vezet.”

Nem tudok mit kezdeni az „1956-os ellenállók megrágalmazásával” — mármint — állítólag — a népiesek részéről. A „felkelők” és „szabadságharcosok” szavaknak megvan a német megfelelője, a szerző azonban „ellenállókról” beszél. Hát igen, ellenálltak a ma tisztos (?) családapáknak számító ávosok is...

Ha nem negyedszázada, hanem tegnap kerültem volna Nyugatra, akkor — a cikket olvasva — ízig-vérig Nyugat-ellenes beállítottságú lennék. De ennyi bornírtságot saját kútfőből — Berlinben! — aligha lehet összehozni — ehhez magyarországi „súgó” kellenek. Egyébként a cikk utolsó mondatának első része igaz: zsákutcába jutunk, illetve nem mozdulunk el a holtpontról, ha hagyjuk, hogy (mások) meghamisítsák történelmünket.

Filep Sándor: Az Alapi Elmegyógyintézet lakói III.